

I. KAPITOLA:

VŠEOBECNE ANTIDEMOKRATICKÉ ZÁSAHY, KTORÉ POSTIHLI AJ ŽIDOVSKÚ MINORITU (zákaz politických strán, zásahy proti samosprávnym orgánom, zákaz športových organizácií, regulovanie volieb do snemu Slovenskej krajiny). Reakcie Židov na zmenenú politickú situáciu v sfére politiky.

Dokument 1

Nedatovaný lojálny list sionistickej Židovskej strany slovenskej autonómnej vláde bezprostredne po jej vzniku.

Židovská strana dovolila si uvítať prvú slovenskú vládu už telegraficky. Úlohou našej deputácie je predovšetkým aby opakovala i touto cestou prejav oddanosti židovského obyvateľstva Slovensku a aby opakovala prehlásenie ochoty spolupracovať na zdarnom vývoji našej vlasti a na pokojnom spolunažívaní všetkých jej obyvateľov.

Židovská strana je jediným politickým reprezentantom Židov na Slovensku¹, ktorá ako taká zastupovala a zastupuje politicky Židov už od založenia Republiky. Naša sa strana sa prispôsobila ihneď po vyhlásení autonómie Slovenska tiež organizačne novým štátoprávnym pomerom a osamostatnila sa v súhlase s jej doterajším ústredným vedením ako samostatná Židovská strana na Slovensku.

Židovstvo vďačne uznáva zásluhu prvej slovenskej vlády o udržanie verejného poriadku, osobnej a majetkovej bezpečnosti obyvateľov Slovenska bez rozdielu ich národnej a náboženskej bezpečnosti a vidí v úspechu tejto snahy slovenskej vlády, že celé občianstvo Slovenska stojí za ňou, rešpektuje jej nariadenia a výzvy. Židovská strana si však dovoľuje poukázať na to, že sa v poslednej dobe miestami prejavuje snaha, aby aspoň čo sa týka Židov, úprimná vôľa vlády zaistiť verejný kľud a poriadok nestala sa úplnou skutočnosťou. Prosíme preto vládu, aby v tomto smere naďalej energicky zakročovala, lebo neistota hatí podnikanie a môže privodiť oddialenie riadneho behu hospodárskeho života.

Židovstvo na Slovensku stojace pevne na základoch náboženstva a národnosti a takto na základoch meštianskeho svetového názoru trpí pod skrívodlivými generalizujúcimi výčitkami, že má niečo spoločného so svetovým názorom boľševickým jemu úplne cudzím. Prehlasuje preto pri tejto

¹ Židovská strana bola len jednou zo židovských strán. Okrem nej na Slovensku pracovala aj Sjedenotná socialisticko sionistická strana robotnícka – P.S. – A.G.F.Z. Obidve tieto strany mali sionistickú orientáciu. Židia na Slovensku v medzivojnovom období volili aj iné strany.

príležitosti, ako vždy predtým, že odmietame tento svetový názor a prosíme slovenskú vládu, aby toto stanovisko vzala láskavo na vedomie.

Židovstvo na Slovensku je ovšem presvedčené, že slovenská vláda nestotožňuje prípadné výčiny nezodpovedných jednotlivcov s loyálnym chovaním židovskej pospolitosti.

Dovoľujeme si vysloviť presvedčenie, že s ohľadom na dvadsaťročnú politickú činnosť Židovskej strany, skromné jej sily ochotne ponúkame k práci budú môcť prispieť k vyriešeniu ťažkých problémov spojených s budovaním Nového Slovenska. Prosím preto vládu, aby vo veciach týkajúcich sa židovstva boli naše skúsenosti použité.

Prajeme slovenskej vláde plný úspech v jej práci a prosíme Všemohúceho o jej požehnanie.

SNA, fond Policajné riaditeľstvo v Bratislave, kartón 235, 63/1.

Dokument 2

Zápisnica zasadnutia delegátov z okresu Topoľčany zo 16. 10. 1938, ktorým bolo zmenené zloženie okresného zastupiteľstva na princípe „s komunistami, židmi a marxistami nebudeme viac zasadať“.

Výpis zo zápisnice napísanej dňa 16. októbra 1938 o priebehu zasadania delegátov Okresu topoľčianskeho v Topoľčanoch v Katolíckom dome.

Prítomní v počte 58 dl'a listiny prítomných.

Okresnú poradu otvoril okresný poslanec Teodor Turček. Podal obšírný referát, o súčasnej politickej situácii po víťaznom 6. októbri² tohoto roku. – O politických stranách vyhlásil, že odteraz na Slovensku jestvuje len jedna strana a to „Slovenská jednota v rámci Hlinkovej slovenskej ľudovej strany.“

Štefan Streicher tajomník okr. organizácie vyhlásil, že Okresné zastupiteľstvo v dnešnom svojom zložení nekryje výsledky volieb prevedených v poslednom volebnom období. Posledná vláda korigovala výsledky volieb aj v našom Okrese vymenovaním členov. S komunistami, židmi a marxistami nebudeme viac zasadať a preto je potrebné utvoriť okresný národný výbor³, ktorý by predstavoval jednotnú vôľu Slovákov, čistých od marxisticko-židovského zaťaženia. Prítomní schvaľovali vývody okresného tajomníka a jednohlasne usniesli sa utvoriť slovenský okresný národný výbor.

² Dátum vyhlásenia autonómie Slovenska.

³ Národné výbory boli vytvorené ako kontrolný a nátlakový orgán na štátnu správu, hneď po vzniku autonómie. Na ich čelo sa postavil K. Sidor, ktorý nezískal žiadne miesto v prvej Tisovej vláde. Vláda 12. 10. 1938 upravila pomer NV k úradom.